

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jaromíra Synka a soudkyň JUDr. Karly Musilové a Mgr. Martiny Telcové ve věci

žalobce: **Michal N.**, narozený xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem Mgr. Zdeňkem Machem
sídlem Dr. Skaláka 1447/10, 750 02 Přerov

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti ČR**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
jednající prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o zaplacení 2.091.418,50 Kč – nemajetková újma, **náhrada škody**, k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Okresního soudu v Přerově ze dne 28. 3. 2022, č. j. 20 C 77/2021-107,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu **se** ve výroku I. c) co do částky 248.500 Kč spolu s úrokem z prodlení 8,25% ročně z částky 248.500 Kč od 16. 4. 2021 do zaplacení **potvrzuje**.

II. Rozsudek okresního soudu **se** ve výroku I. a) co do částky 13.162,38 Kč s příslušenstvím a v další napadené části výroku I. c) **mění** takto:

„Žaloba o zaplacení částky 13.162,38 Kč spolu s úrokem z prodlení 8,25 % ročně od 16. 4. 2021 do zaplacení se zamítá.

Žaloba o zaplacení částky 88.750 Kč spolu s úrokem z prodlení 8,25 % ročně od 16. 4. 2021 do zaplacení se zamítá.“

III. Žalobce **je povinen** zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení před soudem prvého stupně částku 3.505 Kč ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku.

IV. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 4.396 Kč ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku k rukám Mgr. Zdeňka Macha, advokáta.

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Petrová.

Odůvodnění:

1. Okresní soud žalované uložil povinnost zaplatit žalobci částku 31.032,87 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 31.032,87 Kč od 16. 4. 2021 do zaplacení (výrok I. a/), dále částku 60.350 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 60.350 Kč od 16. 4. 2021 do zaplacení (výrok I. b/) a dále částku 337.250 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 337.250 Kč od 16. 4. 2021 do zaplacení (výrok I. c/), to vše do tří dnů od právní moci rozsudku. Žalobu zamítl v části, v níž se žalobce domáhal zaplacení částky 35,63 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % z této částky od 16. 4. 2021 (výrok II. a/), částky 1.662.750 Kč s úrokem z prodlení z této částky od 16. 4. 2021 do zaplacení (výrok II. b/). Žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení nebylo přiznáno (výrok III.). Soud rozhodl, že žalobci se z účtu Okresního soudu v Přerově vrací zaplacená záloha na provedení důkazu ve výši 2.000 Kč (výrok IV.).

2. Proti tomuto rozsudku, výroku I. písm. a), jen co do částky 13.162,38 Kč spolu s úrokem z prodlení z této částky od 16. 4. 2021 do zaplacení, proti výroku I. písm. c) v celém rozsahu ve výši částky 337.250 Kč spolu s úrokem z prodlení od 16. 4. 2021 do zaplacení a proti výroku III. podala odvolání žalovaná. Výrokem I. písm. a) okresní soud přiznal žalobci celou zbývající část nákladů obhajoby spolu s příslušenstvím, a to za 2 úkony právní služby ještě před zahájením trestního stíhání ve dnech 28. 6. 2019 a 29. 6. 2019, za které byla žalobci přiznána náhrada nákladů obhajoby v rozsahu odměny, dvou režijních paušálů a cestovného z Přerova do Olomouce a zpět, které se uskutečnily v roce 2019 po 289 Kč za jednu cestu, celkem 578 Kč a 4 půlhodiny promeškaného času na těchto cestách ve výši 400 Kč, celkem 10.878 Kč, včetně DPH, tj. částky 13.162,38 Kč. Okresní soud vyšel ze zjištění, že tyto 2 úkony byly učiněny před formálním zahájením trestního stíhání, avšak nepřiznání odměny a náhrady za tyto úkony považoval za příliš formalistické. Okresní soud uvedl, že z provedených důkazů je patrné, že policejní orgán jednal i před zahájením trestního stíhání s advokátem žalobce jako s jeho obhájcem, tomuto byly doručovány písemnosti a účastnil se úkonů spolu žalobcem jako podezřelým ze spáchání skutku souvisejícího se zbavením života člověka. Tudíž šlo o nanejvýš závažné podezření, u kterého je naprosto pochopitelné, že si žalobce opatřil obhájce i před zahájením trestního stíhání. Proto okresní soud považoval oba tyto úkony advokáta za účelně vynaložené v souvislosti s nezákonným trestním stíháním, za které žalobci náleží náhrada. Žalovaná však vyjádřila přesvědčení, že rozhodnutí soudu v této části je nesprávné, neboť odporuje právní úpravě a rozhodovací praxi soudů. S odkazem na ustanovení § 5 písm. a), § 8 odst. 1 věta první zákona č. 82/1998 Sb. žalovaná uvedla, že přiznání nákladů obhajoby vzniklých ještě před zahájením trestního stíhání považuje za nepřijatelné, neboť ve vztahu k nim není dán odpovědnostní titul (tj. nezákonné rozhodnutí), když náklady spojené s uvedenými úkony právní služby nebyly vynaloženy na odstranění nezákonného rozhodnutí. Žalovaná dále odkázala na komentář k ustanovení § 31 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., v němž uvádí, že „náklady musejí být vynaloženy přímo na odstranění nezákonného rozhodnutí nebo nápravu nesprávného úředního postupu. Odkázala rovněž na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2021, č. j. 58 Co 231/2021-103, z jehož odůvodnění citovala. Soud prvého stupně neodůvodnil, z jakého důvodu argumentaci žalované a odkazy na relevantní komentářovou literaturu a soudní judikaturu nezohlednil. Výrokem I. písm. c) soud přiznal žalobci náhradu nemajetkové újmy v podobě zadostiučinění v penězích za nezákonné trestní stíhání a za výkon vazby ve výši 337.250 Kč s příslušenstvím. Soud prvního stupně dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, k nesprávnému právnímu posouzení a nevypořádal se s argumentací žalované. Žalovaná vyjádřila zásadní nesouhlas s právním názorem soudu prvního stupně, že žalobce nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu za výkon vazby uplatnil. Žalobce takovou nemajetkovou újmu u žalované ani u soudu neuplatnil ani nezdůvodnil, stejně tak ani dopady do jeho osobnostní sféry související s výkonem vazby netvrdil ani neprokázal. Nemajetková újma související s výkonem vazby musí být žalobcem řádně tvrzena a prokázána (nepresumuje se). Žalobce neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní týkající se tohoto nároku. Žalovaná dále nesouhlasila s tím, aby se případná výše zadostiučinění v penězích za nemajetkovou újmu odvíjela od judikatorně stanovené výše

zadostiučinění za výkon vazby (500 Kč až 1.500 Kč za 1 den trvání vazby) když žalobcem uplatněný nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným trestním stíháním se má odvíjet od skutkového vymezení újmy způsobené nezákonným rozhodnutím, které je významné i z hlediska dokazování. Zatímco v případě nepřiměřené délky řízení se újma na straně poškozeného presumuje, musí být újma založená jinou skutečností prokázána (viz rozsudek NS ČR sp. zn. 30 Cdo 2555/2010). Žalobce byl tak povinen tvrdit a prokázat, jaké konkrétní dopady mělo trestní stíhání do jeho osobnostní sféry. To však žalobce tvrdil v zásadě velmi obecně a do koncentrace řízení neoznačil důkazy k prokázání jeho tvrzení týkající se možné nemajetkové újmy související s výkonem vazby. Žalovaná vyjádřila nesouhlas s extenzivním výkladem soudu prvního stupně, že by žalobcem uplatněný nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným trestním stíháním v sobě implicitně obsahoval nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu za výkon vazby, respektive, že by měl být (automaticky) zohledněn výkon vazby, když žalobce v žalobě výkonem vazby ve vztahu k jím tvrzené nemajetkové újmě ani neargumentoval. Dle žalované jde samostatný nárok, který nebyl žalobcem u žalované ani u soudu uplatněn, tvrzen ani prokazován. Žalovaná dále uvedla s odkazem na § 32 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., že nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona se promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě. Pokud by tedy žalobce uplatnil nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu za výkon vazby u žalované až v průběhu řízení před soudem prvého stupně, což však neučinil, učinil by tak po uplynutí promlčecí doby. Žalovaná z procesní opatrnosti vznesla námitku promlčení vůči případně žalobcem uplatněnému nároku na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu za výkon vazby a učinila tak v rámci vyjádření ze dne 7. 3. 2022. Není přípustné, aby soud – řídící se dispoziční zásadou - rozhodoval o nároku, který žalobce neuplatnil (respektive, aby soud argumentoval ve vztahu k formě a výši zadostiučinění na základě údajných dopadů do osobnostní sféry žalobce, které žalobce netvrdí ani neprokazuje) a rozhodoval tak nad rámec předmětu řízení, přičemž pokud by uvedený nárok žalobce uplatnil až v průběhu řízení před soudem prvního stupně (což neučinil), byl by takový nárok uplatněn po uplynutí promlčecí doby. Žalovaná dále vyjádřila nesouhlas, aby bylo žalobci vůbec přiznáno zadostiučinění v penězích za nezákonné trestní stíhání nebo za výkon vazby, a to i v případě, že by byla nemajetková újma za výkon vazby u žalované řádně a včas uplatněna. Soud prvního stupně vzal na základě provedených, mimo jiné provedením důkazu trestním spisem Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci sp. zn. 81 T 6/2020, konkrétně rozsudkem ze dne 16. 6. 2020, č. j. 81 T 6/2020-1569 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 8. 2020, č. j. 6 To 58/2020-1630, za prokázané, že před policejními orgány se žalobce vyjadřoval k možnosti usmrcení člověka a zbavení se lidského těla za finanční odměnu, čímž nepochybně přispíval k zájmu policejního orgánu o svou osobu a trestní řízení přiživoval; vazba rozhodně neměla na žalobce tak závažný negativní vliv, byť byl dříve 9x soudně trestán, 2x ve výkonu trestu odnětí svobody, přičemž zásah do cti a pověsti žalobce byl spíše nižší intenzity k nesprávným skutkovým zjištěním. Je pak nesprávné právní posouzení soudu prvého stupně, že nemajetková újma za výkon vazby žalobci vznikla. Žalovaná vyjádřila přesvědčení, že právě s ohledem na okolnosti týkající se důvodu zahájení trestního stíhání, z nichž okresní soud vycházel a proto uvedl „nelze uzavřít, že by trestní stíhání bylo vedeno naprosto bezdůvodně, neboť žalovaný sám zájem orgánů činných v trestním řízení přiživoval“ a jednak skutečnosti související s trestní minulostí žalobce, že přiznání zadostiučinění za nemajetkovou újmu v penězích žalobci náleží a dále se soud zabýval výší zadostiučinění. Dle žalované to jsou důvody, které měly být zohledněny, nikoliv při stanovení výše zadostiučinění, ale jde o důvody, které zcela vylučují možnost poskytnutí zadostiučinění v penězích za nezákonné trestní stíhání i za výkon vazby. Uvedené okolnosti jsou tak zásadního charakteru, že vylučují poskytnutí jakéhokoliv zadostiučinění jen ze samotný výkon vazby. Dle žalované soud prvního stupně v okolnostech, z nichž vycházel, neshledal žalobcem v žalobě tvrzené dopady do jeho osobnostní sféry takové intenzity, aby za ně bylo poskytnuto zadostiučinění v penězích. Žalovaná zopakovala, že žalobce má v trestním rejstříku 9 záznamů odsouzení pro úmyslné trestné činy a je tak osobou, která se sama opakovaně

vystavuje tlaku trestního stíhání. Žalobce před zahájením trestního stíhání, aniž by věděl, že se jedná o osoby policejních agentů opakovaně komunikoval s policejními agenty, jímž důsledně popsal možný postup likvidace lidského těla louhem a současně za finanční odměnu nabídl pomoc s likvidací jiné osoby. Soud prvého stupně cituje z trestního rozsudku krajského soudu, v němž se v bodu 61. uvádí, že „soud uznává, že důkazy provedené vedou sice k důvodnému podezření vůči obžalovanému Michalu N., aniž by však současně vylučovaly reálnou možnost, že trestný čin spáchala jiná osoba či dokonce, zda vůbec došlo ke spáchání trestného činu“. Dále žalovaná citovala rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci bodu 23., v němž se uvádí, že „pochopitelně nelze přehlédnout, že obžalovaný opakovaně a poměrně přesvědčivě v rozhovorech vedených s policejními agenty tvrdil, že se není třeba obávat objevení se Alexandra K., když tento řečeno slovníkem obžalovaného, se neobjeví, případně, že obžalovaný ví, že se neobjeví, to si může být jistý, případně prostě už není, a když se neobjeví vím, co ti říkám. Na témže soud uvádí formulaci užitou žalobcem, který hovořil o „spláchnutí do kanálu“. V bodě 24. usnesení Vrchního soudu je uvedeno, že „odvolací soud uzavírá své rozhodnutí konstatováním, že podle jeho mínění se činností orgánů činných v přípravném řízení podařilo shromáždit indicie a dost možná i důkazy, které prokazují, že s poměrně výraznou mírou pravděpodobnosti se na likvidaci nějakého těla (a dost možná těla poškozeného K.), způsobem popsaným ve výroku podané obžaloby, obžalovaný N. skutečně podílel.“ Žalovaná nezpochybňuje skutečnost, že žalobce byl obžaloby zproštěn, upozorňuje však, že to byl právě žalobce, kdo si sám do určité míry zapříčinil zahájení a vedení trestního stíhání, kdy při komunikaci s policejními agenty v zásadě potvrzoval podezření policejního orgánu ve fázi prověřování. Následná jeho obhajoba, že informace uváděné policejním agentům si vymyslel, aby se dostal k finanční odměně je irelevantní, neboť i kdyby tomu tak bylo, tak to policejní agenti ve fázi prověřování vědět nemohli a uvedená komunikace žalobce s policejními agenty i orgány činnými v trestním řízení nutně vedla k obvinění žalobce a zahájení trestního stíhání. To je ostatně plně v souladu se zásadou legality podle § 2 odst. 3 trestního řádu. Státní zástupce neměl jinou možnost než obžalobu podat, když výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňovaly postavení žalobce, jakožto obviněného. Závěrem žalovaná odkázala na usnesení NS ČR sp. zn. 30 Cdo 3076/2012, v němž se uvádí, že konstatování porušení práva je plnohodnotnou formou zadostiučinění, předpokládanou ustanovením § 31a odst. 2 zákona 82/1998 Sb., kterou není na místě žádným způsobem bagatelizovat. Dále žalovaná vyjádřila přesvědčení, že případné přiznání zadostiučinění v penězích by v případě žalobce bylo v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Žalobce právo na přiznání zadostiučinění v penězích nemá, a již žalovanou žalobci poskytnuté zadostiučinění ve formě konstatování nezákonného rozhodnutí a omluvy je zcela dostačující a přiměřené, plně odpovídající okolnostem případu a dopadům trestního stíhání žalobce. Žalovaná se výslovně odvolala i do výroku o nákladech řízení, který spočívá na nesprávném právním posouzení s odkazem na výsledek řízení, v němž žalobce před soudem prvého stupně byl převážně procesně neúspěšný a žalované tak měly být přiznány náklady řízení. Žalovaná se domáhala změny rozsudku okresního soudu ve výroku I. a) tak, že žaloba se zamítá v částce 13.162,38 Kč spolu s úrokem z prodlení z této částky od 16. 4. 2021 do zaplacení, ve výroku I. c) tak, že žaloba se zamítá v částce 337.250 Kč spolu s úrokem z prodlení z této částky od 16. 4. 2021 do zaplacení a o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto tak, že žalované bude přiznána náhrada nákladů před soudem prvního stupně ve výši 5.840,90 Kč.

3. Proti výroku III. o nákladech řízení podal odvolání žalobce. Okresní soud oproti žalobcem požadované částce přiměřeného zadostiučinění, po té co vzal v úvahu všechny okolnosti případu, přiznal na místo žalobcem požadované částky 2.000.000 Kč, částku toliko 337.250 Kč s příslušenstvím. Soud tedy dospěl k závěru, že základ nároku je dán a zdůvodnění výše částky bylo ponecháno na uvážení soudu. Dle názoru žalobce neměl soud rozhodovat o náhradě nákladů řízení podle § 142 odst. 2 o. s. ř., ale měl aplikovat § 143 odst. 2 o. s. ř., když přiznání konkrétní částky záviselo na uvážení soudu, o čemž není dle bodu 45. až 49. v odůvodnění rozsudku pochyb. Žalobce odkázal na usnesení NS ČR sp. zn. 23 Cdo 5728/2016, z něhož vyplývá, že ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř. je výjimkou z obecné zásady úspěchu ve věci, uplatňované při rozhodování o

náhradě nákladů řízení, na které je založeno ustanovení § 142 odst. 1 a 2 o. s. ř. Použití této výjimky přichází v úvahu tehdy, závisí-li výše plnění na znaleckém posudku, či na úvaze soudu. Úvahou soudu je míněn postup podle § 136 o. s. ř., který se uplatní tam, kde je základ nároku dán, avšak jeho výši lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo vůbec. Dále poukázal na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 92/08, v němž Ústavní soud dovodil, že ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř. je nutno rozumět tak, že se uplatní v těch případech, kdy je výše žalovaného plnění závislá na znaleckém posudku nebo úvaze soudu. Dle odborné literatury stěžejní pro posouzení, zda bude o náhradě nákladů řízení rozhodováno podle § 142 odst. 3 o. s. ř. není povaha nároku, ale to, že co do základu věci měl účastník úspěch a neúspěch se projevil jen ve výši plnění. Pokud okresní soud dospěl k závěru, že všechny tři uplatněné nároky jsou po právu a dva z nich dokonce i v požadované výši, pouze na místo původně žalovaným 2.000.000 Kč, přiznal částku 337.250 Kč, pak měl žalobci přiznat plnou náhradu nákladů řízení, když základ nároku je nepochybně dán.

4. Žalobce se k odvolání žalované písemně vyjádřil a žádal, aby rozsudek okresního soudu byl v jeho výrocích napadených odvoláním žalované jako věcně správný potvrzen. Hlavní myšlenkou odvolání žalované, že žalobce si zadostiučinění v penězích za předmětnou nemajetkovou újmu „nezaslouží". S argumentem žalované, že žalobce si přivodil trestní stíháních sám, svým chvástáním před policejními agenty, se však nedá souhlasit. Okresní soud správně uvedl, že k tomu došlo v době již probíhajícího trestního stíhání, které bylo zahájeno na základě jiných indicií a trestní stíhání si proto žalobce sám nepřivodil. Nadto k této skutečnosti soud prvého stupně přihlédl jako k okolnosti svědčící v neprospěch žalobce při stanovení výše náhrady. Žalobce dále vyjádřil nesouhlas s námitkou žalované, že žalobci měla postačovat omluva a konstatování nezákonnosti trestního stíhání a zdůraznil závažnost trestného činu, pro který byl stíhán, když vražda je nejzávažnějším trestným činem a společenské stigma spojené s označením za vraha je nejhorší možné - většinou na celý život a poukázal i na délku trestního stíhání, po jehož celou dobu byl žalobce ve vazbě. Přes všechny prokázané skutečnosti v řízení před soudem prvého stupně se žalovaná snaží žalobci upřít právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, pouze se zdůvodněním, že žalobce byl již před předmětným nezákonným trestním stíháním trestně stíhán a byl i ve výkonu trestu odnětí svobody, proto nemohl pociťovat žádnou újmu způsobenou novým nezákonným trestním stíháním. Čistě z důvodů předchozího odsouzení není možné bránit žalobci v získání náhrady nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním, když žádná taková negativní podmínka není stanovena zákonem ani ustálenou judikaturou.

5. Odvolání žalobce i žalované je přípustné, bylo podáno osobami k tomuto úkonu oprávněnými a včas, proto krajský soud přezkoumal rozsudek okresního soudu v jeho odvoláním napadených výrocích dle § 206 a § 212 o. s. ř. a po provedení odvolacího řízení, v režimu neúplné apelace, s důrazem na uplatněné odvolací důvody tak, jak byly obsahově vylíčeny, dospěl k závěru, že odvolání žalobce důvodné není a odvolání žalované je částečně důvodné.

6. Žalobce byl trestně stíhán pro podezření ze spáchání trestného činu vraždy. Dne 28. 6. 2019 zadržen a následně vzat do vazby, která se započítává od 28. 6. 2019 do 16. 6. 2020 (355 dnů). Trestní stíhání žalobce bylo zahájeno usnesením ze dne 29. 6. 2019. Podané obžaloby pro spáchání trestního činu vraždy byl zproštěn, neboť nebylo prokázáno, že se skutek, pro nějž byl žalobce stíhán, stal (§ 226 písm. a/ trestního řádu).

7. Výrokem I. a) okresní soud přiznal žalobci náhradu škody za náklady, které vynaložil na svoji obhajobu v trestním řízení, které skončilo zproštěním obžaloby za skutek, pro který byl vazebně stíhán. V rámci tohoto nároku přiznal k náhradě škody žalobci i náklady, které za své právní zastoupení vynaložil ve stadiu předcházejícím zahájení trestního stíhání 28. 6. 2019 a 29. 6. 2019 – před doručením usnesení o zahájení trestního stíhání. Právě v rozsahu těchto dvou úkonů právní služby a odpovídajících náhrad (cestovné advokáta a ztráta času na cestě) podala žalovaná proti tomuto výroku rozsudku odvolání, co do částky 13.162,38 Kč. Odvolání žalované v této části je důvodné, včetně správně uvedených argumentů, které vychází z výkladu příslušných ustanovení zákona č. 82/1992 Sb. a judikaturních závěrů. Nárok žalobce na náhradu škody v podobě nákladů

vynaložených na obhajobu v částce 13.162,38 Kč není v příčinné souvislosti s posuzovaným trestním stíháním, neboť k oběma těmto úkonům právní služby došlo před zahájením trestního stíhání, které se považuje za nezákonné rozhodnutí, z něhož žalobci vznikla škoda.

8. Krajský soud proto rozsudek okresního soudu ve výroku I. a) v částce 13.162,38 Kč s příslušenstvím změnil podle § 220 o. s. ř. a žalobu v této části nároku na náhradu škody zamítl.

9. Okresní soud dále žalobci přiznal částku 337.250 Kč jako náhradu nemajetkové újmy za dobu trvání vazby a po zvážení všech okolností případu stanovil částku 950 Kč za den omezení svobody pobytem ve vazbě.

10. Žalovaná v odvolání zopakovala námitku přednesenou již v řízení před soudem prvého stupně, že žalobce nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu za výkon vazby (§ 9 zák. č. 82/1998 Sb.) neuplatnil, neučinil tak v rámci předběžného projednání nároku u žalované ani v rámci této žaloby. Současně upozornila na promlčení takového nároku žalobce, pokud by jej žalobce uplatnil až v průběhu tohoto řízení (což podle žalované dosud neučinil).

11. Okresní v odůvodnění rozsudku uvedl, že nárok na přiměřené zadostiučinění s odkazem na § 9 a § 31a zák. č. 82/98 Sb. považuje za řádně a včas uplatněný. Zdůraznil, že žalobce v žalobě popsal, že byl trestně stíhán, že průběhu trestního stíhání byl vzat do vazby, kde strávil 355 dnů (od 28. 6. 2019 do 16. 6. 2020) a že to vše negativně působilo na jeho soukromý a pracovní život a na jeho pověst. Žalobce v rámci skutkového vylíčení kladl důraz na povahu trestní věci a mediální prezentaci celé kauzy, když skutek, pro který byl stíhán, byl veřejně prezentován jako trestný čin vraždy. Soud prvého stupně v rámci protokolu o jednání ze dne 2. 2. 2022 (první jednání ve věci) vyslovil předběžný právní názor na projednávanou věc a dne 23. 3. 2022 (to již k námitce žalované, že žalobce zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou výkonem vazby neuplatnil) vyslovil stanovisko, že žalobce nárok na přiměřené zadostiučinění rozhodnutím o vazbě (§ 9 zák. č. 82/1998 Sb.) i nárok na přiměřené zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí (tj. nezákonné trestní stíhání), uplatnil.

12. Zpochybňovala-li žalovaná řádné uplatnění nemajetkové újmy, pak je nutno uvést, že pokud by snad bylo možno polemizovat o řádné specifikaci nemajetkové újmy v rozsahu celé požadované částky 2.000.000 Kč, pak ve fázi odvolacího řízení nelze mít žádné pochybnosti o tom, že v odvoláním napadené části (výrok I. c/ napadeného rozsudku), s ohledem na odůvodnění tohoto nároku okresním soudem a jednoznačné stanovisko žalobce, je najisto postaveno, že v této části se žalobce domáhá zadostiučinění za nemajetkovou újmu, a to za zadostiučinění 355 dnů nezákonné vazby. Odvolací námitka žalované, že žalobce nárok na zadostiučinění za nezákonnou vazbu u žalované a soudu řádně v tomto rozsahu neuplatnil, není důvodná.

13. Žalovaná pro případ, že podle názoru soudu uplatnil žalobce nemajetkovou újmu za výkon vazby řádně a včas uplatnil, jsou zde důvody, které zcela vylučují možnost, aby žalobci bylo poskytnuto zadostiučinění v penězích. Konkrétně proto, že zásah do cti a pověsti žalobce byl spíše nižší intenzity, neboť žalobce není osobou bezúhonnou, byl 9x soudně trestán a 2x ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění z vězení opět páchal trestnou činnost. Trestní řízení proti žalobci bylo vedeno za použití agentů, před kterými se žalobce nepokrytě bavil o trestné činnosti, dokonce padla slova o likvidaci člověka. Dle názoru žalované to byl právě žalobce, kdo si sám do určité míry zapříčinil zahájení a vedení trestního stíhání. Tyto zjištěné skutečnosti soud prvého stupně zohlednil při stanovení výše zadostiučinění, avšak podle žalované jsou to důvody, pro které žalobci nelze přiznat zadostiučinění v penězích. V případě žalobce je dle žalované zcela postačující zadostiučinění ve formě konstatování nezákonného rozhodnutí a omluva, které se žalobci již dostalo.

14. Okresní soud se v rámci předpokladů odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím o vazbě žalobce správně zabýval i tím, zda si žalobce výkon vazby ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 písm. a) zák. č. 82/1998 Sb. nezavinil sám. Konkrétně s ohledem nato, jak se žalobce vyjadřoval

před policejními agenty řečmi o možnosti zbavení se lidského těla. Správně okresní soud uvedl, že pro posouzení, zda si obviněný zavinil vazbu sám svým jednáním jsou významné především skutečnosti, které byly důvodem pro jeho vzetí do vazby. Není proto zásadně významné, zda jednání žalobce vyvolalo podezření, že byl spáchán trestný čin, a zda naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, pro který byl stíhán, ale zda jeho chování bylo důvodem k obavě zakládající důvod, pro který byl vzat do vazby. Důvodem vzetí žalobce do vazby byla podle zjištění soudu prvého stupně obava, že by žalobce mohl působit na svědky nebo jinak mařit trestní stíhání s ohledem na jeho trestní minulost a na to, že se osobně zná s důležitými svědky. Žádné určité chování žalobce, které by mohlo být důvodem vyloučení nároku na odškodnění za vazbu, nebylo zjištěno, např. ve smyslu zastrašování svědků, odstraňování důkazů apod. Lze však současně uvést, že ani v dalším jednání žalobce v průběhu trestního řízení krajský soud shodně s okresním soudem neshledává jednání takové intenzity, z něhož by bylo lze dovodit jednoznačné a rozhodující zavinění žalobce na jeho trestním stíhání.

15. Újma za výkon vazby je předpokládaná. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, jsou základními relevantními kritérii pro stanovení přiměřené výše zadostiučinění za vazbu v trestním řízení, které neskončilo odsouzením, zpravidla povaha trestní věci, celková délka omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby. V případě třetího kritéria Nejvyšší soud konstatoval, že samotné držení ve vazbě má z povahy věci negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí a že v tomto ohledu výkon vazby sám o sobě působí újmu na základních právech, svobodách a důstojnosti dotčené osoby. Kritéria rozhodná pro stanovení přiměřeného zadostiučinění za vazbu žalobce tvrdil a prokazoval a v jejich intencích okresní soud o výši zadostiučinění rozhodl.

16. Konstatování porušení práva a omluva sama o sobě není odpovídající formou zadostiučinění za situace, kdy žalobce strávil ve vazbě pro podezření ze spáchání trestného činu vraždy 355 dnů. Žalobci je třeba poskytnout zadostiučinění v penězích, avšak blíže spodní hranici orientačního rozsahu možné výše. Okresní soud správně uvedl, že v případu, na který poukázal žalobce, vedený u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 84 Co 72/2019, v němž se žalobci dostalo nemajetkové újmy za výkon vazby v částce 2.010.240 Kč nejsou s nyní projednávanou věcí srovnatelné okolnosti, když poškozený byl na rozdíl od žalobce osobou bezúhonnou a vazebně byl stíhán 541 dnů, nemohl vykonávat rodičovská práva ke svým dětem, s nimiž po skončení trestního řízení nedošlo k obnovení vztahu a měl po skončení trestního řízení problémy s bydlením.

17. Okresní soud pak po zvážení všech okolností vzal za základ pro určení výše zadostiučinění náležejícího žalobci za jeden den vazebního stíhání částku 1.000 Kč, tu zvýšil dále o 15 %, neboť žalobce byl stíhán pro zvlášť závažný zločin vraždy a o dalších 10 %, že po skončení trestního stíhání měl žalobce potíže zajistit si zaměstnání. Částku 1.250 Kč denního základu snížil na konečnou částku 950 Kč denního základu s přihlédnutím, že žalobce není osobou bezúhonnou, byl opakovaně trestně stíhán a byl již 2x ve výkonu trestu odnětí svobody, proto v jeho případě zásah do osobní svobody v důsledku vazby nebyl natolik významný jako v případě osoby bezúhonné. Dále okresní soud snížil denní základ uvažované výše odškodnění s odůvodněním, že žalobce svým vystupováním vůči policejním agentům do jisté míry trestní stíhání přiživoval vyjadřováním se o možnosti zbavení se lidského těla. Tyto specifické okolnosti konkrétního případu spočívající v chování žalobce, které nelze podřadit pod § 12 zák. č. 82/1998 Sb., lze zohlednit při stanovení formy, případně výše zadostiučinění podle § 31a odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. (srov. rozsudek NS ČR sp. zn. 30 Cdo 1777/2012). Okolnosti, které odůvodňují snížení denního základu zadostiučinění jsou v případě žalobce ve svém souhrnu natolik významné, že odvolací soud přiznal zadostiučinění za jeho vazební stíhání v částce 700 Kč za každý den výkonu vazby, tj. 355 x 700 = 248.500 Kč. V rozsahu této částky včetně jejího příslušenství, jímž je úrok z prodlení 8,25 % ročně z částky 248.500 Kč, počínaje 16. 4. 2021 (po uplynutí lhůty 6 měsíců k předběžnému projednání nároku) byl rozsudek okresního soudu jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrzen.

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Petrová.

18. V další napadené části výroku I. c), co do částky 88.750 Kč s příslušenstvím byl rozsudek okresního soudu podle § 220 o. s. ř. změněn a žaloba v této části byla jako nedůvodná, zamítnuta.

19. Okresní soud nepřiznal žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení s odůvodněním, že žádný z účastníků neměl ve sporu převážný procesní úspěch. Proti tomuto výroku rozsudku podal odvolání žalobce, který se domáhal, aby o nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 3 o. s. ř. s odůvodněním, že základ nároku prokázal, že všechny jeho tři uplatněné nároky (náklady obhajoby, ztráta na výdělku a zadostiučinění) byly po právu, 2 z nich dokonce v důvodné výši (náklady obhajoby a ztráta na výdělku). Výše částky náležející žalobci zadostiučinění za nemajetkovou újmu je založena na úvaze soudu. Podle názoru odvolacího soudu se zde pravidlo obsažené v ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř. v dané věci neuplatní a je třeba postupovat podle § 142 odst. 2 o. s. ř. Žalobci svědčila povinnost, aby v rámci uplatněného nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu uvedl srovnání s jinými případy, v nichž by bylo lze shledat shodu s jeho posuzovaným případem. Tuto povinnost žalobce nesplnil, proto byl soudem podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. vyzván k doplnění tvrzení a důkazů. Žalobce označil ke srovnání případ, který se sice týkal odškodnění za vykonanou vazbu v souvislosti s trestním stíháním vedeným pro trestný čin vraždy, avšak musel si být vědom, že se v rozhodných skutkových okolnostech zásadně liší oproti jeho případu, což sám v rámci vyjádření připustil. Jak bylo již výše uvedeno, šlo o osobu dosud bezúhonnou a následky výkonu vazby měly významný dopad do sféry výkonu rodičovských práv a jeho vazební stíhání bylo podstatně delší 541 dnů. Že si žalobce musel být vědom, že vyjma skutečnosti, že v případu předloženém ke srovnání šlo o vazební stíhání pro trestný čin vraždy, jsou jinak zásadní rozdíly relevantních hodnotících kriterií, shodu shledat nelze, setrval na částce 2.000.000 Kč za zadostiučinění.

20. Krajský soud proto dopěl k závěru, že o náhradě nákladů řízení je třeba rozhodnout podle § 142 odst. 2 o. s. ř. a § 146 odst. 2 o. s. ř., kdy žalovaná až v průběhu řízení poskytla žalobci na náhradu nákladů obhajoby, a tak z procesního hlediska zavinila toto částečné zastavení řízení ke zpětvzetí žaloby. Žalobce v řízení před soudem prvého stupně uplatnil částku 2.209.937,50 Kč a ve sporu uspěl s částkou 445.240 Kč, neuspěl s částkou 1.764.697 Kč. Úspěch žalobce o projednávané věci před soudem prvého stupně je tak 20 % a 80 % neúspěch. Žalovaná má nárok na náhradu nákladů v rozsahu 60 %.

21. Žalované náleží náhrada podle § 151 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s ust. § 1 odst. 2 a § 2 odst. 3 vyhl. č. 254/2015 Sb. za celkem 8 úkonů po 300 Kč za úkon = 2.400 Kč (písemná vyjádření žalované ze dne 7. 9. 2021, 20. 1. 2022, 7. 3. 2022, příprava účasti na jednání konaném dne 2. 2. 2022 a účast na tomto jednání, příprava na jednání konaném dne 23. 3. 2022 a účast na tomto jednání a účast na jednání dne 28. 3. 2022). Dále cestovné osobním automobilem z Ostravy do Přerova a zpět na jednání ve dnech 2. 2., 23. 3. a 28. 3. 2022 (3 x 176 km = 528 km) za cestu konanou dne 2. 2. 2022 uskutečněnou vozidlem Škoda Octavia při spotřebě dle technického průkazu 4,9 l nafty/100 km náleží náhrada za pohonné hmoty při průměrné ceně nafty 36,10 Kč/l nafty dle § 4 písm. c) vyhl. č. 511/2021 Sb. ve znění platném do 18. 8. 2022 částku 311 Kč. Následující cesty k jednání byly 23. 3. 2022 a 28. 3. 2022 vozidlem Škoda Superb se spotřebou dle technického průkazu 5,1 l/100 km nafty při průměrné ceně paliva 36,10 Kč/l dle § 4 písm. c) vyhl. č. 511/2021 Sb. ve znění platném do 18. 8. 2022. Za tyto dvě cesty náleží náhrada za pohonné hmoty v částce 648 Kč. Za pohonné hmoty částka v součtu činí 959 Kč. Náhrada za použití osobního vozidla při sazbě 4,70 Kč/km dle § 1 písm. b) vyhl. č. 511/2021 Sb. činí 2.482 Kč. Celkem náklady žalované v součtu činí částku 5.841 Kč, z toho k náhradě náleží 60 % = 3.505 Kč. Tuto částku je žalobce povinen zaplatit žalované na nákladech řízení před soudem prvého stupně ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

22. V odvolacím řízní má naopak právo na částečnou náhradu nákladů žalobce. Z částky 350.412,38 Kč, která byla předmětem odvolacího řízení uspěl v částce 248.500 Kč, a to znamená úspěch v 71 % a neúspěch 29 % a k náhradě mu tak náleží 42 % nákladů. V odvolacím řízení žalobce vynaložil za své právní zastoupení za odvolání proti výroku o nákladech řízení, vyjádření a

účast právního zástupce u jednání, když ve zbývající části se práva na náhradu nákladů odvolacího řízení zástupce žalobce výslovně vzdal. Odměnu soud určil z tarifní hodnoty 50.000 Kč (§ 9 odst. 4 písm. a/ vyhl. č. 177/1996 Sb.) za úkon 3.100 Kč, za dva úkony 6.200 Kč (vyjádření k odvolání a účast u odvolacího jednání) a ve výši ½ za odvolání proti výroku o nákladech řízení (§ 11 odst. 2 písm. c/ vyhl. č. 177/1996 Sb.) v částce 1.550 Kč. K odměně v součtu 7.750 Kč dále náleží částka 900 Kč za tří režijní paušály (3 x 300 Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.), celkem 8.650 Kč a k tomu 21 % DPH, celkem 10.467 Kč. Z této částky k náhradě náleží 42 %, tj. částka 4.396 Kč. Tuto částku je žalovaná povinna zaplatit žalobci ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce Mg. Zdeňka Macha, advokáta (§ 149 odst. 1, § 160 odst. 1 ve spojení s § 211 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **je** dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí u Okresního soudu v Přerově k Nejvyššímu soudu ČR v Brně. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 237 a § 239 o. s. ř.).

Proti výroku o náhradě nákladů řízení samostatně dovolání přípustné **není**.

Olomouc 1. listopadu 2022

Mgr. Jaromír Synek v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Petrová.